

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 78 0 П 001173 15 Рев 2
Бања Лука, 28.1.2016 године

Врховни суд Републике Српске у вијећу које чине судија Роса Обрадовић као предсједник вијећа, а судије Војислав Димитријевић и Горјана Попадић као чланови вијећа, у правној ствари тужиоца Д.Ј. из В.И., општина П., кога заступа пуномоћник Р.Б. адвокат из П., против тужених К.-о.“ а.д. Б.Л., и С.-о. д.д. С., кога заступа пуномоћник В.Д., адвокат из Б.Л., ради накнаде инфлаторне штете, одлучујући о ревизијама тужиоца и туженог К.-о. а.д., Б.Л., које су изјављене против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 78 0 П 001173 10 Гж 2 од 12.11.2010. године, на сједници вијећа која је одржана 28.1.2016. године, донио је

П Р Е С У Д У

Ревизија тужиоца се одбија, а ревизија туженог К.-о. а.д. Б.Л. се усваја и преиначаваче се пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 78 0 П 001173 10 Гж 2 од 12.11.2010. године у односу на тог туженог, па се преиначаваче пресуда Основног суда у Прњавору број 78 0 П 001173 10 П 2 од 8.6.2010. године тако што се одбија тужбени захтјев којим се тражи да се обавезе тужени К.-о. д.д. Б.Л. да тужиоцу Д.Ј., на име накнаде штете, исплати износ од 12.599,25 КМ, као и законске затезне камате у износу од 12.599,25 КМ, те се одбија захтјев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

Одбијају се захтјеви тужених К.-о. а.д. Б.Л. и С.-о. д.д. С. за накнаду трошкова ревизионог поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Прњавору број 78 0 П 001173 10 П 2 од 8.6.2010. године обавезани су тужени К.-о. а.д. Б.Л. и С.-о. д.д. С. да тужиоцу на име накнаде штете солидарно исплате износ од 12.599,25 КМ са законским затезним каматама у износу од 12.599,25 КМ, на име неисплаћених трошкова парничног поступка износ од 214,00 КМ и на име законских затезних камата на трошкове износ од 214,00 КМ, те да му накнаде трошкове парничног поступка у износу од 7.245,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 78 0 П 001173 10 Гж 2 од 12.11.2010. године, жалба туженог К.-о. а.д. Б.Л. је одбијена, првостепена пресуда у односу на овог туженог потврђена, док је жалба туженог С.-о. д.д. С. уважена, и првостепена пресуда у дијелу који се односи на тог туженог укинута и тужба одбачена. Овом пресудом тужилац је обавезан да туженом С.-о. д.д. С. накнади трошкове парничног поступка у износу од 6.142,50 КМ и трошкове жалбеног поступка у износу од 1.316,25 КМ, док је преко досуђеног дијела захтјев за накнаду трошкова поступка одбијен.

Против другостепене пресуде ревизију су изјавили тужилац и тужени К.-о. а.д. Б.Л..

Тужилац је ревизију изјавио због повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примјене материјалног права са приједлогом да Врховни суд Републике Српске преиначи побијану пресуду одбије жалбу туженог С.-о. д.д. С. и потврди првостепену пресуду, уз накнаду трошкова парничног поступка.

Тужени К.-о. а.д. Б.Л. је ревизију изјавио због повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примјене материјалног права са приједлогом да Врховни суд Републике Српске преиначи побијану пресуду и одбије тужиоца са постављеним тужбеним захтјевом, као неоснованим, уз накнаду трошкова поступка у износу од 1.317,00 КМ, као и трошкова жалбеног поступка.

У одговору на ревизију тужилац је предложио да се ревизија туженог К.-о. а.д. Б.Л., одбије као неоснована, а у одговорима на ревизију тужиоца оба тужена су предложили да се иста одбије као неоснована.

Овај суд је пресудом број: 78 0 П 001173 11 Рев од 19.6.2012. године одлучио о ревизијама истих ревидената у овој правној ствари, али је та пресуда укинута одлуком Уставног суда Босне и Херцеговине број Ап 3493/12 од 14.10.2015. године и предмет је враћен овом суду на поновно суђење.

Ревизија тужиоца није основана, а ревизија туженог К.-о. а.д. Б.Л., је основана.

Предмет спора у овој правној ствари је захтјев тужиоца за накнаду инфлаторне штете настале дјеловањем хиперинфлације на новчано потраживање утврђено правоснажном пресудом суда.

У поступку који је претходио доношењу ове пресуде утврђено је: да је пресудом Основног суда у Прњавору број П-405/91 од 13.02.1992. године, која је потврђена пресудом Вишег суда у Бањој Луци број Гж-879/92. од 2.6.1993. године обавезан правни предник тужених ЗОИЛ С., ПЈ Б.Л. да тужиоцу по основу материјалне и нематеријалне штете исплати укупан износ од 1.511.910,00 динара са законском затезном каматом; да је дана 2.6.1993. године од стране правног предника тужених дозначен износ од 790.705,00 КМ тужиоцу, ради измирења предметне штете, а да је тужилац одбио пријем новца; да је тужилац поднио извршни приједлог код Основног суда Бања Лука дана 21.2.2001. године и затражио принудно извршење наведене пресуде, али на начин да је прерачунао обавезу предника тужених у КМ, па је тражио износ од 233.963,29 КМ; да је овај извршни поступак правоснажно окончан усвајањем приговора тужених и обустављањем извршног поступка дана 2.11.2004. године, након чега је тужилац дана 16.6.2005. године поднио тужбу потражујући инфлаторну штету; да ревалиризована вриједност досуђене накнаде штете према пресуди Основног суда у Прњавору број П-405/91 од 13.2.1992. године, износи 12.599,25 КМ, колико износе и камате, које су достигле главницу.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је заузео становиште да сва потраживања која су утврђена правоснажним судским одлукама или одлуком другог надлежног органа или поравнања пред судом или другим надлежним органом, застаријевају за 10 година, па и она за која закон иначе предвиђа краћи рок застарјелости. Цијенећи да је датум сазнања за насталу штету 2.11.2004. године, (када је обустављен извршни поступак) првостепени суд је закључио да је тужба поднесена у законском року од 3 године од дана сазнања за штету, а сходно одредби члана 376. став

1. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" број: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и "Службени гласник Републике Српске" број: 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04). Првостепени суд је одбио приговор пасивне легитимације тужене С.-о. д.д. С., сматрајући да предузећа настала статусним промјенама одговарају солидарно за обавезе предузећа које је престало да постоји, без обзира што није извршена диобна биланса и што је тужена К.-о. а.д. Б.Л. дана 23.6.1992. године формирана као самостално предузеће на имовини ранијег предузећа. Имајући у виду напријед наведено првостепени суд је удовољио тужбеном захтјеву у односу на оба тужена сматрајући да тужиоцу као повјериоцу припада, сагласно начелу једнаких вриједности узајамних давања (члан 15. Закона о облигационим односима), валоризована вриједност раније досуђеног и обезвријеђеног износа, односно "инфлаторна штета" у смислу одредбе члана 278. став 2., а у вези са чланом 190. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено у току првостепеног поступка и разлоге за одговорност туженог К.-о. а.д. Б.Л., за насталу штету. И по оцјени другостепеног суда предметно потраживање за накнаду инфлаторне штете није застарјело, с обзиром да није протекао рок прописан одредбом члана 379. Закона о облигационим односима (рок застаре за потраживања утврђена пред судом или другим надлежним органима), од времена када је тужилац могао поднијети тужбу 19.6.1996. године (дан укидања непосредне ратне опасности), па до подношења тужбе 16.6.2005. године. Насупрот предњем другостепени суд је у односу на друготуженог С.-о. д.д. С., нашао да суд није надлежан за поступање, позивајући се на одредбе члана 16. став 3. и члана 47. Закона о парничном поступку ("Службени гласник Републике Српске" број: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13).

Другостепена пресуда није заснована на правилној примјени материјалног права.

Хиперинфлација, као појава у којој домаћа валута неконтролисано и свакодневно губи своју вриједност, на подручју на којем је званично средство плаћања био југословенски динар (или валута која је била везана за динар), трајала је до увођења новог југословенског динара на дан 24.1.1994. године.

Ако је обавеза накнаде штете настала у периоду хиперинфлације, оштећеном као повјериоцу припада, сагласно начелу једнаких вриједности узајамних давања, валоризовани износ по стопи раста цијена на мало, према подацима органа за послове статистике. Повјериоцу се даје могућност да умјесто валоризације, ако штету због доцње не покрива затезна камата, тражи разлику до потпуне накнаде штете на основу члана 278. став 2. Закона о облигационим односима.

С обзиром да је износ досуђен правоснажном пресудом првостепеног суда број П-405/91 од 13.2.1992. године због изузетно високе инфлације у току 1992. и 1993. године био потпуно обезвријеђен, тужиоцу припада право на накнаду тзв. инфлаторне штете, која се отклања потпуном накнадом у смислу члана 190. Закона о облигационим односима. Инфлаторна штета настаје услед опадања вриједности динара, који је у спорном периоду био важеће платежно средство у Републици Српској. Спор о инфлаторној штети има друкчије чињенично и правно поријекло од спора о потраживању из основног посла.

Инфлаторна штета, коју је тужилац претрпио обезвређивањем износа досуђеног правоснажном пресудом услед високе инфлације, трајала је до њеног престанка 24.1.1994. године, када је обустављена инфлација и када је као средство плаћања уведена нова валута (нови југословенски динар), чија је вриједност (паритет) била везана за вриједности

њемачке марке (ДМ). Имајући ово у виду, основано се у ревизији указује да је другостепени суд погрешно примијенио материјално право када је одбио приговор застарјелости сматрајући да потраживање тужиоца на име накнаде штете застаријева у истом року у коме застаријева његово право да тражи извршење правоснажне пресуде, у смислу одредбе члана 379. Закона о облигационим односима.

У конкретном случају тужилац је покренуо извршни поступак ради наплате главног дуга, камата и трошкова, досуђених наведеном правоснажном пресудом из 1992. године, дана 21.2.2001. године.

Тужилац је у јануару 1994. године дошао до сазнања да је енормно висока инфлација престала и тада је и обим штете коју су претрпио због инфлације добио коначан облик, што значи да је тада сазнао да је претрпио штету. Од тада је њему почео тећи рок за подношење тужбе за накнаду инфлаторне штете, прописан одредбом члана 376. Закона о облигационим односима. Међутим, до 19.6.1996. године, када је Одлуком Народне скупштине Републике Српске укинута ратно стање и стање непосредне ратне опасности, застаријевање није текло, у смислу одредбе члана 383. Закона о облигационим односима. Од 19.6.1996. године до подношења тужбе (16.6.2005. године) је протекло више од три године односно протекли су и субјективни и објективни рокови у којима је тужилац могао основано тражити накнаду штете путем суда (члан 376. ст. 1. и 2. Закона о облигационим односима). Субјективни рок од три године прописан одредбом члана 376. став 1. поменутог закона је протекао и прије него што је дана 21.2.2001. године тужилац поднио приједлог за извршење раније пресуде првостепеног суда, у случају да се и ова радња сматра повјериочевом радњом предузетом против дужника пред судом у циљу остварења потраживања (члан 388. Закона о облигационим односима).

Треба имати у виду да се у овој парници ради о новом потраживању, које није исто, ни по тужбеном захтјеву ни по чињеничном и правном основу, са потраживањем досуђеним правоснажном пресудом из 1992. године. Дакле, ово ново потраживање није покривено правоснажном одлуком за коју важи рок из члана 379. Закона о облигационим односима, а како то погрешно закључује другостепени суд. Истина је да право на накнаду штете проистиче из обезвријеђености досуђеног потраживања, али рок за утужење почиње тећи од дана сазнања да је штета настала.

Рок прописан одредбом члана 379. Закона о облигационим односима се односи на извршење правоснажних судских одлука и он почиње тећи од дана правоснажности одлуке или од истека рока за добровољно извршење чинидбе (члан 179. Закона о парничном поступку). У овом случају се наведени рок не може примијенити, већ рок прописан чланом 376. Закона о облигационим односима, који се односи на потраживање накнаде штете.

Због погрешног правног схватања да потраживање тужиоца није застарјело, другостепени суд је потврдио првостепену пресуду у односу на туженог К.-о. а.д. Б.Л.. Ради тога овај суд је уважио ревизију поменутог туженог, те преиначио другостепену пресуду у дијелу у којем је потврђена првостепена пресуда, тако што је у односу на главни захтјев жалбу туженог (К.-о. а.д., Б.Л.) уважио и у том дијелу одбио тужбени захтјев, на основу одредбе члана 250. став 1. Закона о парничном поступку.

У погледу основаности ревизије тужиоца треба прије свега имати у виду да је другостепени суд, укидајући првостепену пресуду, и одбацујући тужбу у дијелу који се односи на туженог С.-о. д.д. С., примјенио одредбе члана 16. став 3. и члана 47. Закона о парничном поступку, а не ради тога што је усвојио приговор пасивне легитимације, како

би то произашло из ревизије тужиоца, чија основаност би подразумјевала одбијање тужбеног захтјева, а не одбацивања тужбе.

Стога, наводи ревизије тужиоца, којима се објашњава пасивна легитимација туженог С.о., д.д., С., о којој није ни расправљано јер је тужба у односу на овога туженог одбачена због ненадлежности, нису могли исходити другачију одлуку. Поред тога, и овај тужени је истакао приговор застарјелости потраживања тужиоца, па би у случају мериторне одлуке и у односу на овог туженог тужбени захтјев био одбијен.

Имајући у виду напријед изнесено не постоје разлози због којих је ревизија тужиоца изјављена, па је иста одбијена на основу члана 248. Закона о парничном поступку.

Истовремено, овај суд је преиначио одлуку о трошковима поступка, сходно одредби члана 397. став 2. у вези са чланом 386. став 1. Закона о парничном поступку, тако што је захтјев тужиоца за накнаду трошкова одбио у цијелости, с обзиром да је у цијелини изгубио парницу. Са друге стране захтјев туженог К.-о. а.д. Б.Л. за накнаду трошкова поступка је одбијен с обзиром да није опредјелио на које трошкове се односи тражени износ од по 1.317,00 КМ, посебно имајући у виду да изјављене правне љекове (жалба и ревизија) овај тужени састављао сам, а не путем адвоката и других лица којима закон признаје право на награду (члан 383. став 2. Закона о парничном поступку).

Захтјев туженог С.-о. д.д. С. за накнаду трошкова ревизионог поступка је одбијен, на основу одредбе члана 387. став 1. Закона о парничном поступку, јер се не ради о трошковима који су неопходно потребни за вођење парнице.

Предсједник вијећа,
Роса Обрадовић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић